

سوال

منظور از ایمان به پیامبران چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

ایمان به پیامبران چهار مورد را در بر می‌گیرد:

نخست: باور داشتن قطعی به این که الله متعال در میان هر امتی پیامبری از خودشان را مبعوث نموده تا آنان را به عبادت پروردگار به یگانگی و کفر به هر چه جز او دعوت کند، و ایمان به اینکه همه‌ی آنها راستگو و تصدیق شده و نیکوکار و رهیافته و باتقوا و امانت‌دارند و همه‌ی رسالت خود را به طور کامل ادا کرده و هیچ چیز را پنهان نکرده و تغییر نداده و از نزد خود حتی یک حرف به آن نیفزوده یا کم نکرده‌اند **فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ** [نحل/ ۳۵] (آیا جز ابلاغ آشکار بر پیامبران [وظیفه‌ی] دیگری است؟).

و اینکه دعوت همه‌ی آنان - از اولین تا آخرین - بر اصل و اساس عبادت‌ها متفق است که همان توحید خداوند در همه‌ی انواع عبادات در اعتقاد و سخن و کردار است و اینکه مردم به همه‌ی معبودان دیگر جز الله کفر ورزند؛ به دلیل این سخن خداوند متعال که می‌فرماید: **وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ** [انبیاء/ ۲۵] (و پیش از تو هیچ پیامبری نفرستاده‌ایم مگر اینکه به او وحی کردیم که معبودی [به حق] جز من نیست پس مرا بپرستید) و این سخن پروردگار متعال که می‌فرماید: **وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبُدُونَ** [زخرف/ ۴۵] (و از رسولان ما که پیش از تو فرستاده‌ایم بپرس، آیا در برابر رحمان خدایانی که مورد پرستش قرار گیرند قرار داده‌ایم؟) و بسیاری آیات دیگر.

در مورد تکالیف شرعی و فروع شرع، ممکن است نماز و روزه و عباداتی بر آنان فرض شود که برای دیگران الزامی نباشد و از روی امتحان چیزهایی بر آنان حرام باشد که برای دیگران حلال است **لِيَبْلُوكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا** [ملک/ ۲] (تا شما را بیازماید که کدامتان نیکوکارترید) و دلیل آن این سخن خداوند متعال است که: **لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَا جَاءَ** [مائده/ ۴۸] ابن عباس رضی الله عنهما می‌گوید: یعنی [برای هر یک از شما] راه و روش [گونگونی قرار داده‌ایم] همچنین مجاهد و عکرمه و گروهی از مفسران.

در صحیح بخاری (۳۴۴۳) و مسلم (۲۳۶۵) از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: **پیامبران برادران پدری هستند؛ مادران‌شان مختلفند و دینشان یکی است** یعنی پیامبران در اصل دعوت خود متحدند، یعنی توحیدی که خداوند همه‌ی پیامبران را برای آن فرستاده و همه‌ی کتاب‌های منزل را برای آن نازل کرده است؛ و شریعت‌هایشان در اوامر و نواهی و حلال و حرام متفاوت است زیرا آنان برادران ناتنی هستند؛ پدرشان یکی است و مادرشان متفاوتند.

هر کس به پیامبری یکی از آنان کفر ورزد به همه‌ی آنان کافر شده است، چنانکه خداوند متعال می‌فرماید: **کذبت قوم نوح المرسلین [الشعراء/ ۱۰۵]** (قوم نوح، پیامبران را تکذیب کردند) خداوند آنان را تکذیب کننده‌ی همه‌ی رسولان نامید در حالی که در آن هنگام جز نوح، رسول دیگری نبود.

دوم: ایمان به آن پیامبرانی که خداوند نام او را به ما یاد گفته است مانند محمد و ابراهیم و موسی و عیسی و نوح علیهم الصلاة والسلام و کسانی که به طور اجمالی از آنها یاد شده و نام‌شان را نمی‌دانیم باید به طور اجمالی به آنان ایمان بیاوریم، همانگونه که الله متعال می‌فرماید: **أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ [بقره/ ۲۸۵]** (فرستاده [ی الله] بدانچه از جانب پروردگارش بر او نازل شده است ایمان آورده است، و مومنان همگی به الله و فرشتگان و کتاب‌ها و فرستادگانش ایمان آورده‌اند [و گفتند] میان هیچ‌یک از فرستادگانش فرق نمی‌گذاریم).

و می‌فرماید: **وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ [غافر/ ۷۸]** (و مسلماً پیش از تو رسولانی را فرستاده‌ایم؛ برخی از آنان را [ماجراهایشان را] بر تو حکایت کرده‌ایم و برخی از ایشان را بر تو حکایت نکرده‌ایم).

و ایمان داریم که آخرین آنها، پیامبر ما محمد ﷺ است که پس از وی هیچ پیامبر دیگری نخواهد بود، چنانکه پروردگار متعال می‌فرماید: **مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا [احزاب/ ۴۰]** (محمد پدر هیچ یک از مردان شما نیست ولی فرستاده‌ی الله و خاتم پیامبران است و الله همواره به هر چیزی داناست). و در بخاری (۴۴۱۶) و مسلم (۲۴۰۴) از سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه روایت است که پیامبر ﷺ خود به سوی تبوک خارج شد و علی را به جای خود گذاشت. علی گفت: آیا مرا در میان کودکان و زنان می‌گذاری؟ فرمود: **آیا راضی نیست که برای من به منزله‌ی هارون از موسی باشی؟ جز آنکه پیامبری پس از من نیست.**

الله متعال ایشان ﷺ را بر دیگر پیامبران با ویژگی‌ها و فضیلت‌های بزرگی برتری داده، از جمله:

۱- الله ایشان را به سوی همه‌ی انسان‌ها و جن‌ها فرستاده، در حالی که پیامبران پیش از او به سوی یک قوم فرستاده می‌شدند.

۲- الله ایشان را بر دشمنانش با انداختن ترس در دل آنان از مسیری به طول یک ماه، یاری داده است.

۳- همه‌ی زمین برای ایشان مسجد و پاک قرار داده شده است.

۴- غنیمت‌های برای وی حلال گردانده شده، حال آنکه برای کسی پیش از وی حلال نبود.

۵- شفاعت بزرگ و بسیاری از ویژگی‌های دیگر ایشان ﷺ.

سوم: راست شمردن هر خبر آنان که با سند صحیح به ما برسد.

چهارم: عمل به شریعت پیامبری که برای ما فرستاده شده که خاتم آنها یعنی محمد ﷺ است که برای همه‌ی مردم فرستاده شده است. الله متعال می‌فرماید: **فَلَا وَرَيْكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا** [نساء/ ۶۵] (ولی چنین نیست؛ به پروردگارت قسم که ایمان نمی‌آورند مگر آنکه تو را در مورد آنچه میان آنان مایه‌ی اختلاف است داور گردانند، سپس از حکمی که کرده‌ای در دل‌هایشان احساس ناراحتی [و تردید] نکنند و کاملاً سر تسلیم فرود آورند).

بداید بدانیم که ایمان به پیامبران فواید بسیاری دارد از جمله:

۱- شناخت رحمت الله و عنایت او به بندگان که باعث گردیده پیامبران را به سوی آنان بفرستد تا آنها را به راه وی هدایت کنند و چگونگی عبادت الله را برایشان تبیین نمایند؛ زیرا عقل بشری به طور مستقل به این شناخت دست نمی‌یابد.

۲- شکر الله متعال برای این نعمت بزرگ.

۳- محبت پیامبران علیهم الصلاة والسلام و بزرگداشت و ثنای آنان به طور شایسته؛ زیرا آنان پیامبران الله متعال هستند و عبادت و تبلیغ وی را به انجام رسانده و برای بندگان دل‌سوزی کرده‌اند.

والله اعلم.

مراجعه نمایید به: أعلام السنة المنشورة (۹۷-۱۰۲) و شرح الأصول الثلاثة، اثر علامه ابن عثیمین (۹۵-۹۶).